

SAVUKOSKEN KUNTA

19.12.2024

Sivistyslautakunta

hallinto@savukoski.fi

Leader Pohjoisin Lappi ry

Porisevat porstuat ja pohjoiset kulttuurimaisemat -hanke

Isa Tuuri, projektipäällikkö

isa.tuuri@pohjoisinlappi.fi

puh. 0408266620

PYYNTÖ TARKKALAN ERÄMAATILAN KEHITTÄMISEKSI

Savukosken kunta omistaa Tarkkalan erämaatilaa, joka on rakennushistoriallisesti ja kulttuurihistoriallisesti erittäin arvokas kohde, jolla on myös maisemallista arvoa (LKYT-arvio, Savukosken kulttuuriympäristöohjelma). Tarkkalan päärakennus kuuluu Savukosken kunnan vanhimpiin säilyneisiin asuinrakennuksiin, ja tilan rakennukset muodostavat merkittävän sodan tuhoilta säästyneen eräasumiskulttuurikohteen. Tarkkalan tila on suojeltu rakennussuojelulailla vuonna 2008.

Leader Pohjoisin Lappi ry hallinnoi Porisevat porstuat ja pohjoiset kulttuurimaisemat -hanketta, joka on koko Lapin alueella toteutettava, Lapin maaseuturahaston rahoittama kulttuuriympäristö- ja kulttuuriperintöhanke. Hankkeen aktiivinen toteutusaika on alkanut 1.6.2024 ja kestää 31.3.2026 saakka. Hanke on muodoltaan yhteistyöhanke, jossa on useita kumppaneita.

Savukosken kunta on yksi hankkeen yhteistyökumppaneista (yhteistyösopimus liitteenä). Hankkeen toimenpiteissä on sovittu, että hankkeen toimenpiteet kohdistuvat Tarkkalan erämaatilaa kehittämiseen.

Hankehenkilöstö on yhdessä kunnan edustajien kanssa suunnitellut erämaatilaa kehittämistä paikallismuseona vuoden 2025 aikana. Alustavien suunnitelmien mukaan paikallismuseon sisältöä kehitettäisiin oppilaitosyhteistyössä järjestettävällä projektityökurssilla, jossa opiskelijat laatisivat pienryhmissä suunnitelmia tilakokonaisuuden kehittämiseksi eri näkökulmista. Lisäksi on suunniteltu Itä-Lapin alueelle museoreittiä, joka yhdistäisi useamman alueen elinkeino- ja sukuhistoriaan liittyvän paikallismuseo- ja vierailukohteen (Tarkkala, Saarivaara, Puistola, Alaponku) kokonaisuudeksi. Reitin sisältösuunnittelua olisi tarkoitus toteuttaa opinnäytetyönä ja tuotteistus ostopalveluna. Nämä toimenpiteet tulisi

toteuttaa kokonaisuudessaan hankkeen toteutusaikana 31.3.2026 mennessä, joten esimerkiksi opinnäytetyö tulisi saada alulle heti alkuvuodesta 2025.

Hankesuunnitelmaa ja yhteistyösopimusta laadittaessa olemme olleet käsityksessä, että periaatepäätös Tarkkalan paikallismuseostatuksesta on jo tehty. Saamamme tiedon mukaan sivistyslautakunta ei kuitenkaan ole vielä käsitellyt asiaa. Hankesuunnitelmassa ja yhteistyösopimuksessa esitettyjen toimenpiteiden toteuttaminen ja tilan kehittäminen hankkeen resurssein edellyttää kehittämistukilain määrittelemän pysyvyyssäännön täyttymistä. Käytännössä meidän tulee siis varmistua, että tuettavan kohteen käyttö ja toiminta jatkuu olennaisesti muuttumatta tai supistumatta vähintään 5 vuoden ajan viimeisestä maksatuksesta.

Pyydämme Savukosken kunnalta lausuntoa 31.1.2025 mennessä, josta ilmenee kunnan tahtotila kehittää Tarkkalaa paikallismuseona.

Ote Porisevat porstuat ja pohjoiset kulttuurimaisemat -hankesuunnitelmasta koskien Tarkkalan erämaatilaa:

Paikallismuseot ovat paikallisen kulttuuriympäristön ja siihen liittyvän tietotaidon säilyttämisessä keskeisessä roolissa. Hankkeen yhteistyökumppaneina toimii 2–4 paikallismuseota, joissa toteutetaan toiminnan jatkuvuuteen ja kehittämiseen tähtääviä toimenpiteitä sekä rakennetaan paikallismuseoiden välistä yhteistyötä. Pilottikohteiksi on valittu sidosryhmien, alueellisten vastuumuseoiden sekä paikallismuseoiden edustajien kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta Alaponkun ja Tarkkalan erämaatilat, joilla on samantyyppisiä kehittämistarpeita. Alaponkun tila on yksi harvoista säilyneistä Sompion Lapin erämaataloista, joka sijaitsee Sodankylässä Lokan kylältä koilliseen. Kohteella on merkittävä henkilöhistoriallinen arvo Aleksi Hihnavaaran eli Moskun entisenä asuinpaikkana. Valtakunnallisesti arvokkaaksi määriteltä pihapiiri on suojeltu rakennussuojelupäätöksellä. Alaponkun tilan rakennukset ovat Sodankylän kunnan omistuksessa ja yksityishenkilön hallinnassa. Tila on avoinna vierailijoille tilauksesta. Tarkkalan erämaatila on Savukosken kunnan omistama Lapin sodan tuholta säilynyt peräpohjalaiseen tyyliin rakennettu asuinympäristö ja kulttuurihistoriallisesti arvokas esimerkki suomalaisesta erämaa-asumisesta. Savukosken kunta hankki Tarkkalan tilan omistukseensa vuonna 2003, jonka jälkeen se kunnostettiin Savukosken savottaperinteen vaaliminen -hankkeen yhteydessä. Kohde sijaitsee Savukoskelta noin 20 km luoteeseen Kuisjokivarressa. Tarkkalan pihapiiriin pääsee tutustumaan omatoimisesti ja pihapiirissä sijaitsevan saunan voi varata käyttöönsä Savukosken kunnan verkkokaupasta. Hankkeen aikana pyritään löytämään 1–2 lisäkohdetta alueellisen kattavuuden saavuttamiseksi. Kohteiden valintaan vaikuttavat paikallismuseon valmius kehittämistyöhön sekä edellytykset yhteistyöhön muiden pilottikohteiden kanssa.